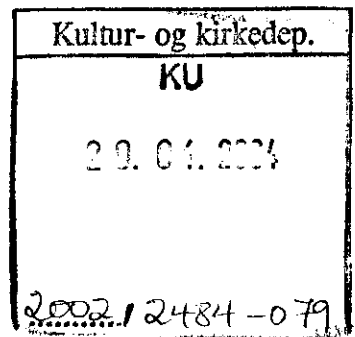

Per A H Jakhelln
Hafersfjordgate 3
0273 Oslo

Kultur- og Kirke-departementet
Postboks 8030, Dep
0030 Oslo

Oslo, 19.4.2004

Deres ref
2002/2484 KU/KU3 IE:ksl

OMDANNING AV NORSK SPRÅKRÅD – HØRINGSUTTALELSE

På bakgrunn av departementets oppfordring til en bredest mulig deltakelse i høringsprosessen og min nedenstående bakgrunn, tillater jeg meg å komme med en egen høringsuttalelse som vedlegges.

Undertegnede har representert oversetterforeningene for bokmål i Norsk språkråd i en fireårsperiode og representerer nå Riksmålsforbundet som varamedlem. Jeg er siviløkonom og har etter karriere innen næringslivet i inn- og utland arbeidet i en årrekke som statsautorisert translatør norsk-engelsk, engelsk-norsk og også som rettstolk. I en seksårsperiode har jeg sittet som formann i Statsautoriserte translatørers forening og er nå styremedlem i Riksmålsforbundet.

Jeg håper at mine synspunkter og kommentarer kan være av nytte for departementet.

Vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Per A H Jakhelln".

Per A H Jakhelln

Vedlegg: Høringsuttalelse

OMDANNING AV NORSK SPRÅKRÅD - HØRINGSUTTALELSE

Innledning

Jeg er enig i situasjonsbeskrivelsen når det gjelder betydningen av

- å sette inn tiltak for å styrke det norske språk mot svekkelse og domenetap under den overveldende påvirkning fra det engelske verdensspråk
- å styrke det norske språks anseelse/prestisje blant brukerne
- å sette inn passende støttetiltak for å bevare nynorsk som særskilt norsk kulturbærer.

Jeg setter imidlertid spørsmålsteget ved muligheten for

- å likestille de to målformene fullt og helt når markedsundersøkelser viser at bare 10% av befolkningen benytter nynorsk til sin private korrespondanse
- å oppnå de ovennevnte målsetninger hvis ikke større tyngde gis til å styrke det skriftlige standardspråk som faktisk anvendes av kanskje 90% av brukerne.

Spørsmålet er simpelthen om vi makter å stå imot presset utenfra samtidig som vi skal opprettholde den samme grad av mangfold innen det norske språk.

Nedenfor skal jeg komme nærmere inn på hva jeg legger i det ovenstående. På bakgrunn av omfanget av listen over høringsinstanser vil jeg imidlertid søke å fatte meg i korthet.

Tiltak

En **stabilisering** av begge målformene etter årtier med stadige endringer, slik Stortinget og departementet tar sikte på, vil utvilsomt være et solid bidrag til å styrke det norske språks stilling. Det er viktig at kompetanseorganet ved å unngå å engasjere seg i språklig tvang og overvåkning etter hvert vil kunne bygge opp den ønskede *prestisje og popularitet*.

Kompetanseorganet skal ha et passende **navn**, kanskje *Institutt for Norsk Språk* el.l. Nedenfor vil jeg for korthets skyld bare kalle det "Instituttet". Navnet skal markere at det er et kunnskapsorgan på høyt nivå og også skape den nødvendige distanse til det forangående organ Språkrådet.

Jeg er helt på linje med høringsbrevet når man etterstreber

- størst mulig **perfeksjon** i engelsk som andrespråk, samtidig med
- størst mulig **perfeksjon i norsk** som førstespråk (vår forfolkning)

Det vil etter min mening være ødeleggende for språket hvis det viljeløst utvikler seg til en blanding av engelsk og norsk. Siden mange nye ord kommer inn i vårt land fra engelsk, er det derfor viktig at **norske avløserord** blir tilbudt før de engelske begrepene har festnet seg i daglig bruk, først i fagmiljøene og siden i allmennheten.

Dette kan f.eks. gjøres ved å innlede et samarbeid med de instanser som først kommer i kontakt med importordene (ordimportørene), det være seg innenfor diverse fagmiljøer i forskning og vitenskap eller forskjellige bransjer i næringslivet. Ved at disse løpende fremmer forslag til praktisk anvendelige avløserord, kan Instituttet stille en kontinuerlig oppdatert ordliste over slike tilgjengelig for allmennheten på Internett. Etter at Rådet for teknisk terminologi gikk inn vil et slikt tiltak fylle et reelt behov, samtidig som det vil kunne

gi Instituttet den ønskede *brede forankring* av Instituttet i det norske samfunn, både hos nettverket av forslagsstillere og hos brukerne generelt.

Perfeksjon i norsk mener jeg bare kan oppnås ved at skole, andre utdanningsinstitusjoner og kringkasting går foran med korrekt standardspråk i tale og skrift fra institusjonenes og programledernes side, samtidig som det går prestisje i å føre et godt språk. Media er toneangivende og bør i størst mulig grad påvirkes til å benytte korrekt skrift og tale. Dette gjelder selvsagt også for utdanningsinstitusjoner innenfor media som journalistutdannelsen og lignende. Instituttets rolle i denne forbindelse må presiseres.

I tillegg til de kvalifikasjoner som er nevnt i høringsbrevet har Instituttet også behov for ekspertise innenfor *kommunikasjon*, da en viktig del av Instituttets oppgaver er effektiv kommunikasjon med omverdenen.

Jeg mener også at Instituttet bør vedtas *i lovs form* for å gi det den nødvendige politiske tyngde.

Balansen mellom målformene

For å oppnå en positiv holdning til Instituttet i vide kretser er det viktig å ha et realistisk bilde av hvor de to målformene står i dag, med moderat bokmål/riksmål som den dominerende målform, mens bare 10% av befolkningen sier at de benytter nynorsk i privat korrespondanse. Nynorsk språk er vel verdt å ta vare på som en syntese av mange norske dialekter og med mange umorske ord og vendinger og en verdifull litteratur. Også jeg mener at nynorsk vil ha *behov for støtte* for å overleve. Denne støtten kan for eksempel skje som subsidiering av bokutgivelser for skjønnlitteratur og faglitteratur/skolebøker, derunder også ordbøker. Den må imidlertid ikke føre til en svekkelse av flertallets standardspråk, slik som det skjer ved at støtten til det store verket Norsk (nynorsk) ordbok som allerede har vært i arbeid i kanskje 50 år og fremdeles bare er kommet omtrent halvveis, langt overgår det myndighetene budsjetterer med for ajourføring og utvidelse av det eneste omfattende norske språkleksikon, Norsk riksmålsordbok (moderat bokmål). I sammenligning med andre nordiske språks leksikale dokumentasjon kommer Norge her svært dårlig ut. Hvis vi ikke satser sterkere på hovedmålformen, vil det bli svært vanskelig å bevare norsk som et levende og rikt språk uten vesentlige domenetap i den globaliserte verden.

Andelen nynorsk i offentlig tjeneste og i den lisensfinansierte kringkasting må bringes bedre i overensstemmelse med andelen av befolkningen som anvender nynorsk i egen korrespondanse, dvs. 10% som nevnt ovenfor. Det er fare for å fremmedgjøre opinionen dersom man fortsatt krever 25% nynorsk brukt i offentlig tjeneste.

Norskopplæringen vil også styrkes ved at kravet om *skriftlig eksamen* i sidemålet bortfaller. Det må heller tilrettelegges for spesialkurs der det måtte være nødvendig.

Det er også viktig at Staten her som på andre områder satser på åpenhet og gjennomsiktige forhold, ved at totalbeløpet som ytes i støtte til nynorsk vises.

Andre spørsmål

Selv om jeg er enig i at Instituttet ikke bør engasjere seg i problemstillingene i forbindelse med våre nye fremmedkulturelle landsmenn, er det viktig å erkjenne at det norske språk vil styrkes generelt ved at det nå stilles større krav også til deres norskkunnskaper.

Det mest realistiske er vel å organisere Instituttet i to avdelinger, én for hver målform, under én sentral administrativ ledelse.

Jeg regner med at Riksmålsforbundet vil stille sine ressurser i form av språklig kompetanse til rådighet i et eventuelt samarbeide med Instituttet, det være seg i det daglige arbeid, i ad hoc utvalg eller i eventuelle formaliserte organer, selv om det sistnevnte kanskje ikke blir aktuelt. Kontakt med Det Norske Akademi for Sprog og Litteratur ville også kunne være fruktbar.

Oslo, 19.4.2004
Per A H Jakhelln